Bouwtoezicht staat onder druk

Hij vindt het nog steeds een prachtig vak: bouwtoezichthouder Wim Druijff is 70, maar wil nog steeds niet stoppen met zijn vak. Toch maakt hij zich zorgen over het wegvloeien van ervaring en kwaliteit uit zijn vakgebied. Biedt de komst van de kwaliteitsborger straks verlichting voor het toetsen van gebouwen in gevolgklasse 1 aan de bouwregelgeving? Wim is sceptisch: "Ook onder veel kwaliteitsborgers zie ik nog een gebrek aan ervaring en kunde."

Tekst ing. Frank de Groot

Bouwtoezichthouder en COBc-lid Wim Druijff staat bekend als een man die geen blad voor de mond neemt. Ja, hij is kritisch over de ontwikkelingen in zijn vakgebied, maar wil vooral ook benadrukken hoe mooi zijn vak is. "Ik blijf hopen dat we de instroom van jonge vakmensen weer op gang kunnen brengen, want de laatste jaren zien we dat er kennis en kunde verloren gaat bij veel gemeenten."
Wim is toezichthouder bij de Omgevingsdienst Midden-Holland (ODMH), gevestigd in het Midden-Hollandhuis in Gouda. Deze omgevingsdienst is werkzaam voor de gemeenten Alphen aan den Rijn, Bodegraven-Reeuwijk, Gouda, Krimpenerwaard, Waddinxveen en Zuidplas. Naast de milieutaken voert ODMH ook de bouw- en woningtoezichttaken uit voor deze gemeenten, uitgezonderd Alphen aan den Rijn en Krimpenerwaard. "Maar er zijn gesprekken gaande om voor deze twee gemeen-

Foto: Frank de Groot.

De bestaande bouw blijft de komende jaren een belangrijk aandachtspunt voor bouw- en woningtoezicht.

ten sommige BWT-taken – zoals de afhandeling van sloopmeldingen – uit te gaan voeren. Dat is ook voor Alphen aan den Rijn en Krimpenerwaard veel efficiënter.”

Tekort aan opleidingen

Wim Druijff startte pas op zijn vijftigste als BWT’er bij de gemeente Waddinxveen. Hij begon ooit als timmerman bij een bouwbedrijf, maar groeide door tot projectleider voor turnkeyprojecten in de utiliteitsbouw. “Uiteindelijk heeft een gemeentelijk constructeur een half jaar tegen me aan lopen zeuren of ik geen gemeentelijk toezichthouder wilde worden. Hij zag ook wel dat ik tropenjaren maakte en mijn kennis konden ze goed gebruiken bij toetsing van projecten aan de bouwregelgeving. Uiteindelijk ben ik overstag gegaan en heb de benodigde opleidingen gevolgd.”
De toezichthouder wijst op een gebrek aan specifieke opleidingen tot toezichthouder: “Ik heb toentertijd bij de Betonvereniging een opleiding gehad voor toezicht en controle buitendienst. Die bestond uit veertien modules. Helaas is die opleiding een paar jaar geleden gestopt. Er zijn eigenlijk nauwelijks nog goede opleidingen voor bouwtoezicht. Echt een gemis, want je wilt jongeren ook enthousiast maken voor dit vak. Inmiddels is ODMH samen met de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid begonnen met een eigen opleidingstraject voor toezichthouders en vergunningverleners. We hebben twaalf leerlingen, die ook deels met ons meelopen. Je hoopt dat deze mensen uiteindelijk ook in gevolgklasse 2 en 3 kunnen toetsen.”

Kantelmoment

Een belangrijk kantelmoment voor bouw- en woningtoezicht was volgens Wim het rapport ‘De Tijd is Rijp’ van de commissie-Mans (commissie Herziening Handhavingsstelsel VROM-regeling) uit 2008. Hieruit bleek dat de organisatie en uitvoering van vergunningverlening, toezicht en handhaving van de regelgeving op het gebied van Milieu, Bouwen en Ruimte structurele problemen kende. Het kabinet heeft toen onder meer gekozen voor bundeling van krachten door regionale samenwerking. De huidige omgevingsdiensten zijn daar ook uit voortgekomen. “Deze ontwikkelingen hebben geleid tot onzekerheid bij gemeenten. Hierdoor zijn er lange tijd geen BWT’ers aangenomen om toezichthouders die met pensioen gingen of vertrokken te vervangen. Dat probleem heeft zich de laatste jaren verergerd door vertrek van toezichthouders naar detacheringbureaus die dan weer door de gemeenten worden ingehuurd voor toetsing van plannen. Ook de komst van de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen zorgt voor terughoudendheid bij gemeenten om toezichthouders aan te nemen. Met het wegvallen van de toetsing in gevolgklasse 1, valt er veel werk weg.”
Kunnen kwaliteitsborgers straks het werk van BWT’ers overnemen? Wim heeft daar zorgen over: “Als toezichthouder moet je een brede kennis hebben. Je moet een bouwveiligheidsplan kunnen beoordelen, maar ook de constructieve veiligheid van een gebouw en de brandveiligheid. Daarnaast moeten de energie- en milieuprestatie worden beoordeeld, toegankelijkheid en nog veel meer. Ik heb mijn twijfels of kwaliteitsborgers daar allemaal voldoende zicht op hebben, hoewel zij natuurlijk ook deskundigen inschakelen. Overigens hoeft een kwaliteitsborger geen kennis te heb-

Foto: Remco Kerkhoven, Betonhuis.

Toezichthouder Wim Druijff: “Als toezichthouder moet je een brede kennis hebben. Ik heb mijn twijfels of kwaliteitsborgers voldoende zicht op alle facetten van ons werk hebben.”

ben van bouw- en sloopveiligheid en omgevingsveiligheid, aangezien dat taken van de gemeente blijven.”

Belang van controle

Inmiddels moet de huidige werkgever van Wim hem af en toe afremmen, want het liefst is hij nog alle dagen op pad om bouwprojecten te bezoeken. “Ik werk officieel nog drie dagen in de week, maar vaak worden het er dan toch weer vijf. Er gaat nog veel fout. Wat vooral opvalt, is dat de werkzaamheden van de diverse disciplines vaak zo slecht op elkaar zijn afgestemd. Dan komt er een busje van bedrijf A om een paar uur installatiewerk te doen. De volgende dag komt er weer een busje van bedrijf A, maar dan met andere mensen die weer een paar uur hun ding doen. Die mensen zijn veelal helemaal niet bezig met afstemming van hun werk, maar die doen gewoon wat ze opgedragen krijgen. Het zijn allemaal eilandjes die aan het werk zijn. Ga nou eens tijdig met elkaar om tafel zitten en kijk waar er afstemming nodig is. Zo gaan de faalkosten omlaag en hoeven wij minder te controleren. Maar dat omdenken zie ik nog te weinig.”

Lastig vindt Wim dat je als toezichthouder geen adviserende rol hebt, maar louter een toetsende en ondersteunende rol: “Vanuit mijn praktijkervaring wil je ook graag de oplossing aandragen, maar daar moet je terughoudend in zijn. Als de constructieve veiligheid in het geding is kunnen we, gevraagd of ongevraagd, adviseren, maar uiteindelijk moet de aannemer of constructeur toch zelf met de goede oplossing komen.”

Kritisch

Wim staat inmiddels bekend als iemand die bij een bezoek aan een bouwplaats kritisch kan zijn: “Zo kwam ik eens bij een project waarbij de uiteinden van de beugels van de wapeningskorven in de fundering elkaar niet voldoende overlapten. Dan is er de keus: of 160 meter wapening eruit, of aanvullende hoekbeugels aanbrengen. Ja, dat kost drie dagen extra, maar ik ga niet onderhandelen over veiligheid.”

Nog een voorbeeld: een bouwbedrijf had dertig woningen opgeleverd en drie weken na ingebruikname hadden drie woningen afzonderlijk van elkaar aan de achterzijde vergunningvrij een grote dakkapel laten plaatsen. Wim: “Maar hoe zit het dan met brandoverslag als een dakkapel het gehele dakvlak beslaat? Bij nadere inspectie bleek de krachtenafdracht bij één dakkapel keurig te zijn geregeld via een aanvullende staalconstructie, maar bij de andere twee was het een kwestie geweest van gat in het dak zagen en dakkapel erop. Bij één woning vond ik de constructieve veiligheid dermate in gevaar komen, dat ik de bewoners heb aangeschreven. Ze hadden er al twee slaapkamers gerealiseerd, zonder het idee te hebben hoe gevaarlijk de situatie was. Het geeft maar aan hoe belangrijk controle is.”

“Ik hoor regelmatig dat ik lastig en vervelend ben en werken stilleg. Maar aan het eind van het project zeggen aannemers dat ze toch wel blij waren dat ik de uitvoering controleerde. Bouwbedrijven weten ook wel dat er fouten worden gemaakt door gebrek aan vakmensen en de enorme bouwopgave.”

Bestaande bouw

De bestaande bouw blijft volgens Wim de komende jaren eveneens een belangrijk aandachtspunt: “De focus bij bouw- en woningtoezicht ligt op nieuwbouw, maar we hebben de afgelopen jaren gezien dat de controle van de bestaande bouw net zo belangrijk is. Denk aan instortende gevels, balkons, galerijen en vloeren of brandgevaarlijke gevels. Of ik tref woningen aan die door het wegslopen van draagconstructies zo gevaarlijk zijn geworden dat ik de bewoners er acuut uit moet halen. Alleen zit daar geen verdienmodel op, zoals bij leges. Daar zal dus landelijk kritisch naar gekeken moeten worden, want controle van de bestaande bouw blijft uit veiligheidsoogpunt heel belangrijk. Denk alleen al aan de ‘apk’ voor risicovolle gebouwen die in de maak is. Wie gaat de naleving daarvan controleren? Ik vind dat de gemeenten hiervoor als onafhankelijke partij verantwoordelijk moeten blijven.”